

Mark Baker

Lidé chtějí mít Česko rádi

Mnoho turistů, kteří navštíví Českou republiku, spoléhá na knižní průvodce typu Lonely Planet nebo Frommer's. Autorem většiny z nich je Mark Baker, americký novinář, který v Praze žije už 20 let.

Text: Iva Roze Skochová
Foto: Jan Zatorsky

Největší klišé turistů o Praze? Každý přece musí mít fotku s vojáky Hradní stráže.

Jaké to je, vidat v Praze turisty s průvodci, které jste napsal?

Někdy dost vtipné. Zrovna včera jsem jel na kole po Čechově mostu a zastavil mě jakýsi Ind. Vytáhl průvodce Lonely Planet Prague, zrovna tu edici, kterou jsem psal, a ptal se mě, kde najde Letnou. Ukázal jsem mu, že je to hned před ním na tom kopci. Pak jsem udělal něco, co jsem ještě neudělal nikdy předtím. Nalistoval jsem stránku, kde se píše o autorovi, ukázal jsem na svoji fotku a řekl mu: „A mimochodem, vidíš tohoto chlápka tady? To jsem já.“ On se na tu fotku podíval, pak se podíval na mě a řekl: „Dobrý. Děkuju moc.“

Stává se to často?

Často. Jednou jsem třeba seděl v letadle vedle chlápka, jenž si četl jednoho z mých průvodců. Nevěděl jsem, jestli mu mám poklepat na rameno a říct mu, že jsem to psal já. Pak jsem si ale říkal, že by to asi bylo divný. Tak jsem prostě dělal jakoby nic.

To chápu. Ještě by třeba po vás chtěl, abyste mu vyzradil svá tajná nejoblíbenější místa. Jsou vůbec místa, která nechcete uvádět v průvodcích, aby tam nechodilo moc turistů a nezkažilo tu atmosféru?

Je pravda, že je pár míst v Praze, kam jsem přestal chodit kvůli tomu, že už tam chodí moc turistů.

Těch turistů, které jste tam sám poslal?

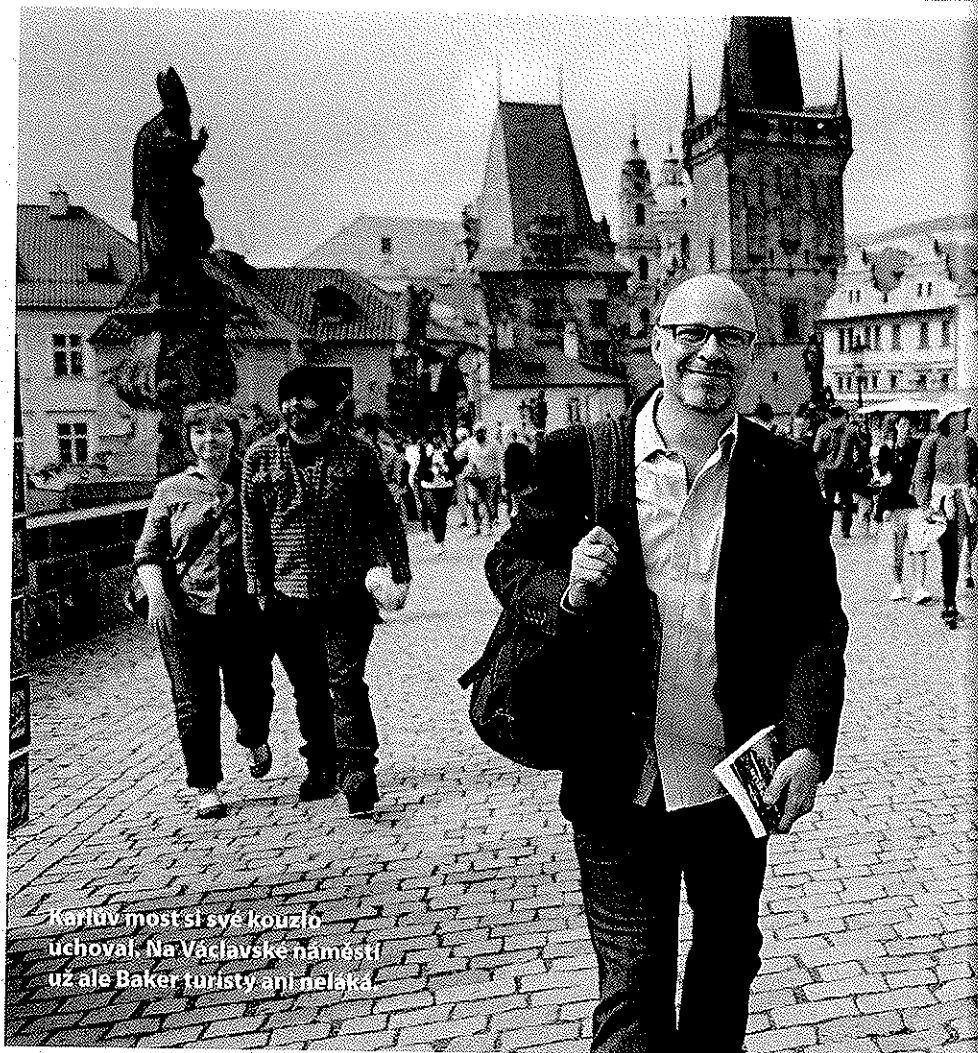
Jo, přesně těch.

Jsou nějaká místa, která si necháváte jen pro sebe?

Úplně upřímně, s těžkým srdcem dávám do průvodců své nejoblíbenější bary v Praze. Teď třeba mám oblíbený bar Hemingway's. Ale už teď tam chodí hodně lidí, tak se úplně děším toho, až to bude i v průvodcích. Ale dřív nebo později se to tam dát musí. Lidé by ty průvodce nekupovali, kdyby neměli pocit, že v nich je to nejlepší, co daná země může v té dané chvíli nabídnout.

Jak často je potřeba průvodce aktualizovat?

Každých pár let. Zvlášť u barů, restaurací a hotelů je to nutné. Vždycky když je aktualizuju, padá na mě nostalgie. Čtu si starší verzi a říkám si, že to odráží Prahu takovou, jaká byla před pár lety. V tom průvodci je na chvíli zmražená historie určitého roku a taková už Praha nikdy nebude. A pak když vyjde další vydání, bude to zase úplně jiná Praha.

Jak jste se vůbec k téhle práci dostal?

V roce 1990 jsem bydlel s přítelkyní ve Vídni a ona dostala nabídku napsat úplně první postkomunistický průvodce Fodors o Československu. Tak jsme si pronajali auto a projeli Československo od Aše až po Košice a napsali to.

Jak jste tenkrát věděli, kam vůbec jet, když neexistovaly žádné pořádné bedekry, kromě těch s komunistickou propagandou?

To jsme právě moc nevěděli, tak jsme radši projeli úplně celé Československo.

Jaká místa se vám tenkrát líbila nejvíc?

Všechna ta města vypadala úplně jinak než teď. Český Krumlov byl třeba už tenkrát krásný. Taky se nám líbilo ve Znojmě a v Telči. Hlavně nikde nebyla infrastruktura. Ta města vůbec nebyla připravená na turisty. Nikde nebyly pořádné hotely ani penziony.

Kde jste spali?

Většinou v takových těch komunistických ubytovnách jako hotel Dukla ve Znojmě. A ty jsme dávali i do těch průvodců, pro-

tože třeba právě ve Znojmě nebylo moc jiných možností.

Jak se za těch dvacet tři let změnili Češi?

Hodně. Hlavně postoj k turistům se hodně zlepšil. I když – stále je tu velký prostor ke zlepšování. Češi by měli být vděční, že Praha je tak překrásné město, které tolik lidí z celého světa touží vidět. To je pro Českou republiku obrovský dar. Hodně Čechů to ale stále tak nevidí. Přejde jim, že ti turisti jsou otravní a že jim akorát komplikují život, jak se všude motají.

Proč chtějí turisté vidět právě Prahu?

Ty důvody jsou různé, protože existují různé druhy turistů. Moji nejoblíbenější jsou ti, kteří o Česku hodně vědí, znají českou kulturu, historii a literaturu. Řekněme britský univerzitní profesor a jeho manželka. Ti Prahu vidí jako elegantní, záhadné město a dokážou její krásu náležitě ocenit.

Jací jsou ti ostatní?

Většina turistů, kteří sem přijdou, jsou lidé, pro které je Česká republika, a hlavně

MARK BAKER (53)

■ Narodil se v Youngstownu, v americkém státu Ohio

■ Vystudoval mezinárodní vztahy se zaměřením na střední a východní Evropu na Kolumbijské univerzitě v New Yorku

■ Autor asi 20 knižních průvodců: Lonely Planet Prague, Czech Republic Frommer's Prague Day By Day a další. Napsal také průvodce o Rumunsku, Bulharsku, Polsku, Slovinsku, Slovensku, Litvě a Maďarsku.

■ První průvodce napsal společně s přítelkyní: Fodor's Guide to Czechoslovakia (1991)

■ Poprvé navštívil Českou republiku v roce 1984

■ V letech 1986–1991 pracoval jako dopisovatel časopisu The Economist ve Vídni, potom v New Yorku jako editor Bloomberg News

■ Devět let působil jako dopisovatel a editor v Rádiu Svobodná Evropa v Praze

Praha, prostě jen na seznamu míst, která chtějí navštívit. Tak sem letí na víkend a prostě si to odškrtnou ze seznamu a jedou dál. Barcelona, Amsterdam, Paříž... To je moderní způsob cestování a s tím nic neuděláme.

A pak jsou tu ještě ti, kteří k nám jezdí hlavně kvůli pivu.

Ano, pak tu jsou všichni ti mejdanoví turisté. Britové nebo američtí studenti, kteří musí vidět Prahu, protože všichni jejich kamarádi ze školy viděli Prahu a řekli jim, že to byl jeden velkej skvělej mejdan, takže si to nemohou nechat ujít.

A co ti, co sem jezdí primárně kvůli striptýzu a prostituci?

To je asi to nejhorší, co mohlo Prahu postihnout. Celá ta oblast okolo Václavského náměstí je tak depresivní, že turistům říkám, aby se tomu raději zešíroka vyhýbali. Striptýzy, noční kluby, naháněči, stánky se strašným jídlem, drogy, suvenýry. To mě opravdu rozčiluje. Nejsem žádný puritán, ale strašně nerad bych viděl, aby se z celé Prahy stalo to, co se stalo z Václaváku.

Co by s tím Praha měla dělat?

Není nutné mít takový sliz v centru města. Sice je fajn, že Praha je liberální, tolerantní město, ale musí tu být nějaká rovnováha. I Amsterdam začíná přicházet na to, že existuje něco jako hranice volnosti a svobody. V určitém momentu totiž může sexuální průmysl a kriminalita naprosto zničit opravdový charakter města.

Někteří lidé by asi argumentovali tím, že sexuální průmysl s sebou přináší spoustu peněz. Nakonec, ti chlapíci, kteří sem jezdí do kabaretů, utrací peníze a pravděpodobně se do Prahy i vrací...

To nejsou turisté, po kterých by Praha měla toužit. Těm je úplně jedno, že jsou v Praze. Oni možná ani nevědí, kde jsou. Mohli by být zrovna tak na Ukrajině nebo v Thajsku. Když jim nějaké jiné město nabídne lepší služby a levnější prostitutky, pojedou tam. Praha postrádá víc turistů, kteří se sem budou vracet, protože se do Prahy zamilovali. Stejně tak, jako se někteří vrací do Paříže, Londýna nebo New Yorku. Každé z těch měst má něco, kvůli čemu tam ti lidé jezdí. Ať už je to jídlo, víno, nebo kultura.

Do Prahy se lidé nevracejí?

Většinou ne. Praha je spíš jednorázová destinace. Jak jsem říkal, je to město, které si lidé chtějí odškrtnout ze seznamu.

Kvůli čemu by sem měli jezdit?

Žádné město si bohužel nemůže vybrat, co se na něm lidem líbí. O tom, jaké jsou symboly určitého města nebo země, rozhodují právě ti turisté. A ty symboly Prahy už byly vybrány. Pivo, loutky, Kafka... Možná to nejsou symboly, které by si vybrali sami Češi, ale tak to zkrátka je. Je to, jako když si otevřete bar. Můžete se snažit být určitý typ baru, ale stejně nebudete mít moc velkou kontrolu nad tím, jaký typ zákazníků k vám bude chodit a jakou atmosféru tam vytvoří.

Takže když se turisté rozhodnou, že symbol Prahy budou nevěstince, tak to tak bude?

Praha může ovlivnit to, co těm turistům nabízí. A měly by se nabízet právě ty části české kultury, na které jsou lidé opravdu pyšní. V Praze je to ale často tak, že život místních a život turistů se vůbec neprolíná. V centru jsou jakási turistická ghetta,

Kolik turistů, které má Mark Baker za zády, přečetlo jeho beděkr?

kde turisté dělají divné věci, které by Čechy nikdy nenapadly. Dávají visací zámky na mosty, kupují si loutky, pijí absint, chodí k Lennonově zdi. Těžko hledat Čecha, který by něco takového dělal. Svět turistů a svět Čechů existují vedle sebe, naprosto nezávisle. To není zrovna zdravá situace.

Jsou země, které to umí dělat lépe?

Třeba Poláci si nenechají vzít svoje hlavní náměstí a přenechat ho jako skanzen turistům. Oni mají turisty rádi, ale okupují si svá vlastní náměstí, kde mají vlastní trhy, na které chodí nakupovat hlavně místní, i když turisté jsou vítáni. Je tam cítit kulturní identita a národní hrdost. Čechům už nepatří Václavák ani Staromák. Patří turistům. A prodává se tam každá cetka, co by se turistům mohla líbit. Ne to, na co jsou Češi pyšní a co kupují sami.

Je to tím, že Češi nemají národní hrdost?

Jako turista nikdy nemám pocit, že Češi jsou na svoji zemi zvlášť hrdí. Ani na krajinu, ani na kulturu, ani na jídlo... Ale bude to mít asi něco společného s tím, že Češi jsou obecně stydlivější a introvertnější než ostatní národy. A taky asi tím, že vyjadřovat národní hrdost je bráno podobně jako „chlubení se“ – a to je tady vnímáno hodně negativně.

Jak to mají jiné národy?

Třeba Slováci chápou, jak důležitá je pro jejich zemi turistika, a naučili se ji začleňovat do svého života a propagovat svoji zemi. Tam přijedete a lidé se vás hned ptají: „Už jste byli v našich horách. My máme totiž krásné hory.“ A tak podobně.

Češi tohle nedělají?

Češi nejsou vůči turistům tak otevření a přátelští. Když přijedete třeba do Rumunska a přijedete někam, kde lidé poznají, že nejste místní, hned se s vámi chtějí bavit. Chtějí vám říct, co musíte ochutnat, kam musíte zajet. Za týden si tam vytvoříte víc přátel než v Česku za rok. Češi jsou spíš takoví, že když vidí někoho, kdo je evidentně cizinec, raději si odsednou. Jednak ze slušnosti, aby mu dali více prostoru, ale taky aby se nemuseli bavit s někým cizím.

Nemůže to být proto, že se stydí za to, že dělají chyby v angličtině?

Ano, jak říkám. Obecně bývají stydlivější. A taky skeptičtější vůči cizincům. Tuto vlastnost mají spíš společnou s Rakušáky než ostatními Slovy. Rakušáci také bývají vůči cizincům podezíraví. Ale teď už se dostávám do velkého zobecňování a to bych nechtěl.

Jak přijali Češi vás?

Velice pozitivně. Já jsem tu nikdy neměl problémy. Mám české kamarády, chodil jsem s českými ženami... Ale zároveň jsem taky nikdy nebyl vpuštěn úplně dovnitř české společnosti, jako že by mě třeba Češi rutinně zvali k sobě domů na večeri nebo na své chaty, to ne. Ale s tím jsem se smířil. Nakonec ani já nejsem zrovna super extrovertní typ, který má doma stále nějaký mejdan.

Je něco, co vám tu chybí z americké kultury?

Kromě přátel a rodiny snad jediné baseball, delší teplá léta a větší diverzita společnosti, různé rasy a národnosti. Dřív mně chyběly i hamburgery, ale ty dneska člověk sežene

snad lepší v Praze než v Americe. V poslední době je tu velký hamburgerový boom.

Co tady nejradši jíte?

Momentálně mám nejradši vietnamskou kuchyni. Za poslední roky se to tady vůbec kulinářsky hodně zlepšilo.

Česká kuchyně měla vždycky mezi cizinci špatnou reputaci. Myslíte, že jednou sem budou jezdit turisté za jídlem jako třeba do Itálie?

Řekl bych, že už to pomalu začíná. Je zřejmé, že lidé si začínají víc považovat dobrého, „pomaleho“ jídla. Já osobně mám českou kuchyni moc rád. Problém je, že v restauracích málokdy dostanete tak dobré jídlo jak u někoho doma. Zvlášť v centru Prahy je to v podstatě nemožné. Turisté to nevyžadují, dají si to totiž jen jednou a pak jsou pryč. Ale přijede zas nějaký nový turista...

Jak to vůbec funguje s těmi restauracemi, které doporučujete v průvodcích? Opravdu jste ve všech byl?

Funguje to tak, že Lonely Planet, nebo jiný průvodce, mi dá 50 procent mého honoráře za napsání té knížky předem a z toho pak musím vyžít. Účty v restauracích a hotelech si pak platím sám. Do všech restaurací, o kterých píšou, poctivě chodím a aktualizuju své poznámky. S hotely je to těžší, ty jsou dražší. Tam často spoléhám jen na prohlídky pokojů a recenze od ostatních hostů.

Stává se někdy, že vás chtějí hotely a restaurace podplatit, aby se jejich jméno dostalo do průvodce?

To se mi nikdy nestalo. Myslím, že podniky tady to nepotřebují. Turistů je tu spousta.

Turisté je spousta v Praze, ale co zbytek republiky?

Tady vidím obrovský potenciál pro zlepšení. Já osobně mám rád Moravu. Jednak těm lidem lépe rozumím, protože mluví spisovnější a pro mě srozumitelnější češtinou, a druhak miluju Olomouc, Znojmo, Mikulov. Problém je, že turisté většinou přijedou jen do Prahy, maximálně ještě vyrazí do Českého Krumlova nebo Karlových Varů, ale v této zemi je spousta dalších měst a míst, která stojí za návštěvu.

Na co by se menší města měla zaměřit, aby nalákala turisty?

Čechy i Morava mají skvělé podmínky pro aktivní dovolené. Hlavně cykloturistika a pěší turistika. Snad nikde jinde na světě

ČESKÝCH 17 NEJ PODLE MARKA BAKERA

- **Vesnice a malé město:** Loket, Mikulov
- **Město:** Olomouc (krásné, hodně studentů, málo turistů, spousta hospod)
- **Pivo:** Primátor, Regent Třeboň
- **Hotel:** hotel Lahofer, Znojmo (stylový, pohodlný, skvělé jídlo)
- **Kavárna:** kavárna Spolek, Brno (Proč nemá Praha něco z poloviny tak dobrého?)
- **Velké muzeum:** Veletržní palác Praha (výborné sekce o moderní architektuře)
- **Malé muzeum:** Bílkova vila
- **Opomíjená pamětihodnost:** židovský hřbitov v Mikulově
- **Výhled na Prahu:** Staroměstská mostecká věž
- **Túra:** z Berouna na Karlštejn
- **Výlet na kole:** z Třeboně do Českých Budějovic
- **Nejlepší turistické informační centrum:** Český Krumlov
- **Nejhorší turistické informační centrum:** Brno (hodně informací, ale nepříjemní zaměstnanci)
- **Prohlídka pivovaru:** Pilsner Urquell, Plzeň
- **Hospoda:** Na parkanu, Plzeň
- **Hamburger:** v pražských restauracích The Tavern a Dish
- **Suvenýr:** tričko Praha Drinking Team (mám tři různé barvy)

není tak propracovaný systém značených turistických tras jako tady. Češi to berou jako samozřejmost, sami to dělají, ale turistům o tom nepovídají. Hodně Čechů taky tráví víkendy na chatách, ale to je část české kultury, ke které se málokterý cizinec dostane. Já třeba jsem tu dvacet let, a na chatu mě někdo pozval asi dvakrát. Celá koncepce chataření je pro mě pořád dost záhadná. Co na těch chatách lidé dělají?

To je pro mě taky trochu záhada. Ale jinak to vypadá, že nám Čechům hodně rozumíte.

Vždycky mě fascinovala česká historie a kultura. Tak jako asi spoustu cizinců. Pořád slyším od lidí, kteří tu ani nikdy nebyli, že Českou republiku milují. Milují to, co reprezentuje. Milují Kunderu, Havla, sametovou revoluci. Sympatizují s místními lidmi. To je obrovská devíza této země. Lidé sem jedou už s tím, že Česko mají rádi. A chtějí ho mít rádi.

Přistihnete se někdy, že se vám líbí spíš ty symboly než realita?

Mně přijde pořád Praha záhadná a krásná. Je to jedno z nejkrásnějších měst v Evropě. Promiň, Krakove.

inzerce

Odměňujeme za věrnost

Čím déle zůstanete, tím více dostanete. S předplacenou kartou vás odměníme za každé dobití a vy tak můžete získat až 7 dní volání nebo sms zdarma.

vodafone.cz/odmeny

Vodafone
Power to you

